

Kunnskapsdepartementet
Opplæringsavdelingen
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

29.04.10

Høringsuttalelse

Forslag til læringsutbyttebeskrivelser (deskriptorer) for fag- og yrkeskompetanse og innpassing av fag- og yrkeskompetanse i et nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring.

Voksenopplæringsforbundet viser til brev fra Kunnskapsdepartementet 07.01.10 og har følgende kommentarer til høringen:

1. Tema 1: Livslang læring og mobilitet

Voksenopplæringsforbundet er av den oppfatning at NKR/EQF kan bidra til å styrke mobilitet og fremme livslang læring og er derfor positiv til dette. Læringsutbyttebeskrivelsene kan også gjøre det lettere å beskrive læring i realkompetansesammenheng, men dette avhenger av vilje og praksis hos de som realkompetansevurderer.

Mobilitet dreier seg også om mobilitet innen et land. Slik blir EQF og realkompetansevurdering uløselig knyttet til hverandre. En helhetlig praksis vedr. realkompetansevurdering blir spesielt viktig og fokus må være på *likeverdig* kompetanse.

For aktører viss opplæring ikke fører til kvalifikasjoner, er en kursdeltaker avhengig av å få læringsutbyttet vurdert i en realkompetansevurdering eller ved å ta en formell eksamen for at vedkommende skal få utbytte av EQF. Vi forstår det slik at EQF først blir relevant for studieforbundene og deres deltakere i forbindelse med realkompetansevurdering eller dersom deltakerne etter læring avlegger formelle eksamener. Dette gjør realkompetansevurdering til essensielt. Utredningen for å styrke

samordning og skape en mer helhetlig praksis for realkompetansevurdering, som utføres av VOX, blir her svært viktig og må etterfølges av handling med nødvendig finansiering.

VOFO er av den oppfatning at vi trenger et mer helhetlig realkompetansesystem med mer sentral styring enn i dag. Dagens realkompetansesystem kan til en viss grad anses være et hinder for mobilitet og livslang læring. Det virker å være behov for å øke kapasiteten for realkompetansevurdering og flere aktører enn utdanningssystemet/fylkeskommunene må bli sentrale. Aktører fra arbeidslivet bør ha en større rolle, det bør aktivt etterspørres dokumentert og foreløpig udokumentert kompetanse fra andre arenaer enn utdanningssystemet, for eksempel fra kurs i frivillig sektor, frivillig arbeid og lignende. Samarbeid mellom flere aktører kan styrke realkompetansevurderingene. Det er behov for et felles nasjonalt kompetansekrav til de som realkompetansevurderer og et kurstilbud for å bedre deres forutsetning til å fange opp og ta med kompetanse fra mange ulike arenaer slik som frivillig sektor og arbeidsliv.

VOFO er medlem av referansegruppa for *Utredning for å styrke samordning og skape en mer helhetlig praksis for realkompetanse, VOX*. I diskusjoner i referansegruppa har det bl.a. kommet frem at formuleringen om at godkjent realkompetanse er likeverdig med bestått ikke lenger er å finne i forskriften til Opplæringsloven. Dette er en uheldig svekkelse av lovverket. Det er rom for forbedring av det norske systemet for vurdering og verdsetting av realkompetanse.

Andre hindre for livslang læring er knyttet til finansiering av livsopphold og opplæring. Mange voksne som har behov for opplæring må avstå fra dette av økonomiske årsaker. I tillegg kommer at godkjenning av utenlandsk utdanning tar tid og kan være en komplisert prosess. Voksne som mangler utdanning gjør ofte det som følge av lære vansker og dysleksi. Spesielt for disse, vil en økt bruk av realkompetansevurdering for eksempel ved yrkesprøving, istedenfor tradisjonell eksamen, være en hjelp til livslang læring og mobilitet.

2. Tema 2: Læringsutbyttebeskrivelser

I forslag til læringsutbyttebeskrivelser fra Utdanningsdirektoratet, s 9. Vi ønsker å stille spørsmål om hvorvidt læringsutbyttet for noen fag kan være for avanserte. Er beskrivelsene av læringsutbytte realistisk, eller er det et element av mål og ønsker om hva slags læringsutbytte de som har fullført kvalifikasjonen bør ha? For mange fag oppleves læringsutbyttebeskrivelsene som dekkende.

Læringsutbyttebeskrivelsene bør etter vår mening, ikke være mer overordnet beskrevet siden det da kan bli vanskelig å bruke dem i praksis.

3. Tema 3: Nivåplassering

VOFO er ikke av den oppfatning at all fag- og yrkeskompetanse nødvendigvis må plasseres på samme nivå. Dersom det ikke plasseres på samme nivå bør konsekvensene for det norske utdanningssystemet nøye vurderes.

Dersom all fag- og yrkeskompetanse blir plassert på samme nivå vil indikatorer for selvstendighet, kreativitet, overførbarhetsevne og ansvar kunne skille mellom fagene.

Om ECVET bør brukes som verktøy her har VOFO ingen formening om.

4. Definisjonen av realkompetanse, vedlegg 1, s 16

Realkompetansedefinisjonen brukt her avviker fra standard realkompetansedefinisjon brukt ellers i realkompetansearbeidet i Norge. Definisjonen bør korrigeres eller det bør legges til en spesifisering om at det i denne sammenheng er dette aspektet ved definisjonen som vektlegges. I siste fall bør standard definisjon legges til for eksempel i en fotnote. Ett og samme ord bør ha samme mening.

Realkompetanse er i realkompetanseprosjektets sluttrapport (s. 117) definert som *All formell, ikke-formell og uformell kompetanse den voksne har*. Realkompetansen er summen av all kompetanse som en person har tilegnet seg gjennom utdanningssystemet, lønnet og ulønnet arbeid, organisasjonsmessig virksomhet og familie-/samfunnsliv.

5. 8.1 Deskriptormatrise

Dersom denne skal brukes videre i andre sammenhenger bør presentasjonen av matrisen forbedres for å gi bedre oversikt. Den kan for eksempel bli enklere å lese dersom underoverskrifter synes, eller dersom nøkkelord i hvert felt i beskrivelsen utheves. Med underoverskrifter mener vi det som er presentert i punkt 6.3 s 7: Eks planlegging: her er det tre underoverskrifter for det som beskrives i matrisen under planlegging. Underoverskriftene "teorier...", "utstyr..." og "Kundebehov..." synes ikke i selve matrisen og gjør den slik mindre forståelig.

Med vennlig hilsen

Voksenopplæringsforbundet (VOFO)

Sturla Bjerkaker
Generalsekretær

Cathrine Thue
Rådgiver